# ÇAĞDAŞ GİYİM MODASINDA UYGULANAN KOLAJ TEKNİĞİ

# COLLAGE TECHNIQUE APPLIED IN CONTEMPORARY FASHION

**Doç. Selda Kozbekçi Ayranpınar**
Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü
skozbekci@gmail.com

**Sıla Küçükoğlu**
Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat Dalı Yüksek Lisans
kucukoglusila@gmail.com

## ÖZET

Resim sanatıyla doğan ve sonrasında disiplinler arası birçok alanda yer bulan kolaj tekniği moda ve tekstil tasarımlarında da yaygınca kullanılan bir teknik haline gelmiştir. Endüstri devriminden sonra teknolojinin gelişmesiyle yenilikçi tekstil yüzeyleri oluşturulmuş, gelişen teknoloji var olan tekniklerin kullanım alanlarını ve yüzeye aktarma araçlarını da değiştirmiştir. Tekstil yüzeylerindeki kolaj uygulamaları giyim modasında da yer bulmuş, farklı bakış açılarıyla tasarımlara dahil olmuştur. Bu sayede tasarımcılara daha özgür ve yenilikçi yaklaşımlar getirme olanağı sunulmuştur. Bu çalışmada kolaj tekniğinin gelişim süreci, tekstil ve moda giyime yansımaları incelenecek, ayrıca moda dünyasında önemli yer edinen tasarımcıların kolaj yorumlamalarıyla oluşturdukları koleksiyonlar örneklendirilerek aktarılmaya çalışılacaktır. Resim sanatına ait bir teknik olan kolajın, gelişen teknolojik malzemelerle birlikte farklı tasarım anlayışlarıyla giyim modasında bulduğu yeni ifade yolları üzerinde durulacaktır.

**Anahtar Kelimeler:** Kolaj Tekniği, Sürdürülebilir Moda, Tasarım, Tekstil, Moda

## ABSTRACT

*Collage, born with the art of painting and later found in many interdisciplinary fields, has become a widely used technique in fashion and textile designs. After the industrial revolution, technological developments led to creation of innovative textile surfaces in addition to changing the area of usage of existing techniques and transfer tools. Collage application on textile surfaces has also found a place in clothing fashion, and included in designs with different perspectives. Thus, designers got the opportunity of more free and innovative approaches. In this study, the development process of collage and its reflections on the textile and fashion clothing will be analyzed. Moreover, collections of well-known designers made by using collage applications will be shown by giving examples. The new ways of expressions of collage, belonging to the art of painting, which come up with different sense of design after the development of technological materials will be emphasized.*

**Keywords:** *Collage Technique, Sustainable Fashion, Design, Textile, Fashion*

**Abstract**

Collage, born with the art of painting and later found in many interdisciplinary fields, has become a widely used technique in fashion and textile designs. After the industrial revolution, technological developments led to creation of innovative textile surfaces in addition to changing the area of usage of existing techniques and transfer tools. Collage application on textile surfaces has also found a place in clothing fashion, and included in designs with different perspectives. Thus, designers got the opportunity of more free and innovative approaches. In this study, the development process of collage and its reflections on the textile and fashion clothing will be analyzed. Moreover, collections of well-known designers made by using collage applications will be shown by giving examples. The new ways of expressions of collage, belonging to the art of painting, which come up with different sense of design after the development of technological materials will be emphasized.

**Keywords:** Collage Technique, Sustainable Fashion, Design, Textile, Fashion

**Giriş**

Resim sanatında ortaya çıkan ve uzun yıllardır ifade aracı olarak kullanılan kolaj tekniği tekstil ve moda tasarımında da yer bulmuştur. "Kolaj, elde bulunan her tür basılı, çizili ya da fotografik malzemeyi, bir yüzey üzerine (veya üç boyutlu bir şekilde) yeni bir kompozisyon oluşturacak şekilde yapıştırılmasıyla elde edilmektedir" (Kaplanoğlu, 2010, s.97). Tekstil yüzeylerinde kolaj tekniği patchwork (kırkyama), aplike, dijital baskı gibi birçok teknikle karşımıza çıkmaktadır. Farklı kumaş ve dokuların bir araya getirilmesiyle yeni estetik görüntüler elde edilmiştir. Lif ve doku yönünden zengin olan tekstil sanatı, kolajla birlikte uyum içinde kullanılmaya başlanmış

[3] DEÜ GSF Tınaztepe Yerleşkesi, Adatepe Mah. Doğuş Cad. No:209, 35390 Buca-İZMiR , 05326640935, skozbekci@gmail.com,
[4] DEÜ Güzel Sanatlar Enstitüsü Tınaztepe Yerleşkesi, Adatepe Mah. Doğuş Cad. No:209, 35390 Buca-İZMiR, 05397344979, kucukoglusila@gmail.com

ve yenilikçi yüzeyler oluşturulmuştur. Özgür bir çalışma ortamı sunan kolaj tekniği, çağdaş tekstil sanatçıları tarafından da kullanılmaktadır. İlerleyen zamanlarda ise bilgisayar sistemlerinin hızla gelişmesiyle tasarımlar dijital ortama aktarılmıştır. Tekstil teknikleri bu süreçte geliştirilmiş, farklı araçlarla kumaşa aktarma yöntemleri uygulanmıştır. "Daha önceleri geleneksel şekilde üretilen imgeler, dijital ortamda üretilmeye başlanmış; çeşitli görüntü işleme ve grafik yazılımlarını kullanan tasarımcılar ve sanatçılar; birikimlerini dijital alana aktarmışlardır" (Tunçel, 2019, s.371). Böylelikle doku, renk ve biçim olarak farklı desenlerle oluşturulan yüzeylerin kumaşa aktarılması mümkün kılınmıştır. Kolaj tekniğinin de uygulanabilir olduğu dijital baskı sistemleri tasarımlara yeni bir soluk getirmiştir. Kolaj, teknolojik gelişmelere ayak uydurarak aynı derece değişim ve gelişim göstermiştir.

Tekstilde kullanılan kolaj imgeleri dolayısıyla ham maddesi kumaş olan giysi tasarımına da dahil olmuştur. Kumaş yüzeyindeki kolaj uygulamalarının yanında farklı giysi modüllerinin bir tasarım üzerinde birleştirilmesiyle de resim sanatına ait kolaj tekniği giyim modasında da dikkat çekmiştir. Bu çalışmada kolajın gelişen teknolojik malzemelerle birlikte farklı tasarım anlayışlarıyla tekstil ve giyim modasında bulduğu yeni ifade yolları üzerinde durulmuştur. Dokuma, baskı, aplike ya da patchwork gibi tekniklerle kumaş yüzeyinde oluşturulan kolaj tasarımlarının yer aldığı giysi koleksiyonları yerine modada sürdürebilirlik çerçevesinde farklı kumaşlardan üretilmiş giysilerin farklı modül parçalarının kolajlanmasıyla meydana gelen tasarımlar incelenmiştir. Bu doğrultuda son yıllarda her alanda ön plana çıkan sürdürülebilirliğe farkındalık kazandırmak adına geri kazanımın estetik gücüne örnek olabilecek Thom Browne, Erika Cavallini, Greg Lauren ve Chitos Abe gibi tasarımcıların kolaj yorumlarıyla oluşturdukları koleksiyonlar incelenerek aktarılmaya çalışılmıştır.

**Kolaj Tekniği**

"Kelime anlamı olarak kes-yapıştır anlamına da gelen kolaj, her tür basılı malzemeyi yüzey üzerine yapıştırma işlemine denir" (Öztütüncü, 2017, s.346). Kolaj tekniği ilk kez 20.yüzyılda kübistler tarafından bilinçli olarak kullanılmıştır. Sonrasında fikirlerini betimleyebilecek bir araç olarak Dadaistler ve Sürrealistler tarafından da ilgi görmüştür. "Sanatsal anlamda ilk kolajların üreticileri Pablo Picasso ve Georges Braque'dır" (Öztütüncü, 2017, s.343). Kolaj tekniğinde kullanılan görseller veya malzemeler kimi zaman tek başına bir şey ifade etmezken bir araya getirildikleri yüzeyde farklı anlamlar ortaya koyabilmektedir. Bu sebepten kolaj tekniğinde her türlü

materyaller birim olma potansiyeli taşımaktadır. Kolaj tekniğinde bir araya getirilen parçalarda renk ve ton gibi teknik birliktelikler aranmamakla birlikte kolaj, soyut görseller sunarken aynı zamanda bir anlam ifade eden komposizyonlar da oluşturabilmektedir.

Kolaj yıllardır düşünce özgürlüğünün en yaratıcı ifade edilebildiği sanat tekniklerinden olmuştur. Bu süreçte sanat akımlarıyla harmanlanmış ve güncel kalmayı başarabilmiştir. Gerçeküstü alanda çalışmalar yapan sanatçılar nesneler arasında olağan dışı iletişimler kurarak, biçim ve perspektiflerinin bozulmalarını sağlayarak yenilikçi görünümler elde etmişlerdir (Ergün, 2012, s. 11). Dadaizm'in başarılı sanatçılarından olan Kurt Schwitters 1918'de ilk kolajlarını yapmaya başlamıştır. Başarılı bir kolaj sanatçısı olan Schwitters, özgün çalışmalarına 'merz' adını vermiş ve bu isimle akım başlatmıştır. Sanatçının en bilinen eserlerinden biri olan 'Merzbau' kolajın iki boyuttan üç boyuta geçişini gözlemlemek için başarılı bir örnek olmuştur. Kalaslar, kitaplar, gazete parçaları, heykeller, oyuncaklar gibi farklı materyallerin kullanıldığı bu eser malzeme kısıtlamasının olmadığını kanıtlar niteliktedir (Görsel 1).



**Görsel 1.** *Kurt Schwitters, "Merzbau", 1937*

Kolaj denilince akla gelen bir diğer isimlerden olan Henri Matisse de çalışmalarını kesik kağıtlarla grafiksel formlarda ifade etmektedir. Güncel çağdaş sanatını kolajla yorumlayan Jesse Treece ise kolajlarında genellikle elle kesilmiş baskıları kullanmıştır. Derinlik hissiyatı ve ön arka ilişkisini eserlerinde yaygın olarak görmek mümkündür. Kolaj tekniği sadece kağıt ve tuval üzerinde kalmamış, kumaşlarda da yer bulmuştur. Geniş bir yelpazeye sahip olan tekstil, doku, malzeme ve lif yönünden kolaj için uygun bir ortam sağlamaktadır. Tekstil yüzeyindeki iki

boyutlu kolaj giysi tasarımlarında üç boyutlu form yakalamış tasarımcılara özgür ifade dili ve çeşitlilik kazandırmıştır.

**Tekstilde Kolaj**

Renk ve desen özgürlüğü sunan kolaj tekniği, dikim, nakış ve baskı gibi yöntemlerle kumaşa aktarılabilmektedir. Kolaj tekniğinin dikim ve birleştirme yöntemleriyle oluşturulmuş tekstil uygulama örneklerinden biri Patchwork'tür. Patchwork farklı desen, renk ve tonlardaki bağımsız kumaşların dikilmesiyle oluşturulan yeni yüzeylerdir. Genelde yorgan yapımlarında kullanılan bu teknik sanatçılar tarafında yüzey tasarımları olarak da kullanılmaktadır. Bu teknik için "Quilting, Patchwork, Gurama, Yama İşi, Kırkpare, Yamalı Bohça ve Kırkyama' gibi isimler de kullanılmaktadır" (Sevim ve Yeşilmen,2016, s.182). Tekstil tasarımında soyut sanatın öncüsü olan Sonia Delaunay, çalışmalarında geometrik ve soyut bir yönelimle patchwork tekniğini kullanmıştır (Görsel 2). Sonia Delaunay 'Orfik Kübizm' olarak da adlandırılan hareket ile kübizm ve kolajı tekstil tasarımıyla birleştirmiştir. Sonia Delaunay sadece Kübizmle yeni bir çizgi yaratmakla kalmamış aynı zamanda tekstil ve moda tasarımlarıyla sanat ve moda arasındaki bağlantıları da öngörmüştür.



**Görsel 2.** *Sonia Delaunay, Simultane, 1913*

Patchwork, birleştirme üzerine kurulu bir kolaj tekniği yaratırken, aplike ise var olan yüzeyler üzerinde yapılan uygulamalardandır. Görsel zenginlik ve temaları güçlendirme için önemli olan aplike tekniği, kolajın tekstile yansıma ifadelerinden biri olmuştur. Kavramsal bir araç olarak kullanılmasının yanında desen ve doku sağlayarak yüzeyle bütünlük sağlamaktadır. Tekstil sanatçısı Mandy Patullo, kolaj tekniğiyle

oluşturulmuş yüzeyler üzerine aplike tekniğini uygulamaktadır. Kumaş kolajlarını oluştururken renk ve ton uyumunu gözeten sanatçı, başarılı kombinasyonlar yaratmaktadır. Patullo, 'Strange Flowers' adlı aplike çalışmasının zemininde kolaj uygulaması olan quilt tekniği kullanmıştır (Görsel 3). Bir başka çalışması olan 'Stable Girl' ise patchwork üzerine uygulanmış aplike tekniğidir (Görsel 4).



**Görsel 3.** *Strange Flowers, Mandy Patullo, 2015*



**Görsel 4.** *Stable Girl, Mandy Patullo, 2012*

Tekstil alanında kullanılan malzemelerin yelpazesinin geniş olması, kolaj tekniğinin uygulama alanlarının sınırlarını genişletmiştir. Resim sanatındaki kolajda yapıştırma tekniği yaygınken tekstilde yerini dikişe bırakmıştır. Aynı zamanda kullanılan dikişler sadece iki malzemeyi birleştirmenin yanında kolaj komposizyonlarında birim olarak da kullanılmaktadır. Yıpranmış, transparan, opak, işlemeli vb. tarzda birçok kumaş kolaj tekniği için kullanılabilir malzemelerdendir.

Başarılı sanatçılar arasında çalışmaları Amerika, Japonya, Almanya gibi ülkelerde sergilenen Louise Baldwin gelmektedir. Çalışmalarında geri dönüştürülmüş malzemeler kullanan tekstil sanatçısı, birçok farklı teknikle bunları birleştirerek yeni çağdaş yüzeyler elde etmektedir. Bu alanda çalışmalar veren bir diğer sanatçı ise Stephanie Redfern'dir. Sanatçı bez, ip gibi tekstil malzemelerini katmanlayarak plansız bir şekilde yeni yüzeyler oluşturmaktadır. Mimari yapılar ve doğadan ilham alarak yüzeyleri

oluşturan Redfern, kolaj tekniğini tekstille birleştirmiştir. Bethan Ash ise alışılagelmemiş renkleri kullanarak kolajlarını oluşturmaktadır. Sanatta unutulan özgür ruha çağrışım yapmaktadır. Sosyal konuları soyut formlarla yüzeye yansıtan sanatçı, doku ve renk kombinasyonlarını başarılı bir şekilde aktarmaktadır.

Letonyalı sanatçı Daina Dagnija 60'ların başından bu yana fantezi kadınlardan oluşan tekstil kolajları ile bilinmektedir. Tarihten, filmlerden, operadan ve kendi seyahatlerinden esinlenerek oluşturduğu kolajlarında kadın figürüne şahsiyet kazandıracak malzemeler kullanmaktadır. Renk tonlarında tonsürton ilerleyen sanatçı aplike ve işlemelerle kolajlarını desteklemiştir (Görsel 5).



**Görsel 5.** *'Empress Ot Fire' Daina Dagnija, 1999*

Tekstil yüzey tasarımlarında farklı yapılarda kumaş, desen, renk ve imgelerin bir arada uyum içinde kullanıldığı patchwork ve aplike ile desteklenen kolaj çalışmaları görülmektedir. Yüzey düzenlemedeki detaylı kolaj desenlerinin sade giysi formlarında kullanılması desenlerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Kumaş yüzeyinde gerek el işçiliği gerekse teknolojinin gereği dijital baskılar sayesinde derinlik algısı yaratan iki boyutlu kolaj uygulamaları yanında farklı tarz ve çizgideki giysi modüllerinin birleştirilmesiyle de oluşan kolaj tekniği ile desteklenen tasarımlar moda dünyasında büyük ilgi görmüştür.

**Giyim Modasında Kolaj**

Giysiler, bir ısınma, örtünme aracı olarak kullanıldığı gibi, kişiliğin ve estetiğin peşinde koşma arzusunu da ifade eder. Çağdaş düşünce ve ideolojinin yanı sıra estetik bilinçlerini ifade eden, kültürel bir sonucu yansıtan, benzersiz bir biçimliliğe ve sembolik bir yapıya sahiptirler (Li vd., 2021, s.194). Çağdaş moda tasarımında yeni ifade

imkanı sağlamak, çağa uygun tasarımların yaratılmasında alışılagelmiş fikirleri aşmak üzere sanatsal değer kazandırmak önemli bir etkendir. Sanatsal ifadelerin çağdaş modaya tanıtılması ve entegre edilmesi yoluyla yaratıcı düşünme gücünü arttırmada kolaj gibi sanatsal teknikler biçimlendirici duyguyu ifade etmeye destek olmaktadır. Tasarımlarında bu ifade gücünü kumaş yüzeyinde uygulanan kolaj desenleriyle dünya podyumlarına taşıyan bir çok önemli isim vardır. Yohji Yamamato, Dolce&Gabbana, Etro, Antonio Marras hazır giyim koleksiyonlarında olduğu gibi kumaş yüzeyinde dokuma, baskı, aplike ya da patchwork teknikleriyle oluşturulmuş kolaj uygulamaları hemen hemen her sezon görülmektedir. Ancak bu çalışmada podyumlarda büyük ilgi gören izleyiciyi hayran bırakan bu koleksiyonlar yerine, hızlı modanın getirdiği tüketim hızının önüne geçmek, sosyo-ekonomik gücü arttırmak sürdürülebilirlik için farkındalık kazandırmak adına geri kazanımın estetik gücüne örnek olabilecek Thom Browne, Erika Cavallini, Greg Lauren ve Chitos Abe koleksiyonlarına yer verilmiştir.

Moda tasarımında geometrik formların ve karışık detayların kullanımında kolaj tekniği yaratıcı güce rehber olmaktadır. Farklı parçaların bir araya getirilmesiyle yakalanan derinlik algısı ve üç boyutlu etkiler kumaşlarda yenilikçi yaklaşımlar sunmaktadır. Kumaş yüzeyinde çeşitli tekniklerle oluşturulabilen kolaj tekniğini moda dünyasında tasarımcıların farklı bakış açılarıyla üç boyutlu formlarda ifade edilişlerini görmek de mümkündür.



**Görsel 6.** *Thom Browne 2016 Sonbahar Kadın Koleksiyonu*

Farklı doku ve yapıya sahip kumaşlardan yapılmış giysilerin değişik modüllerini kolaj yaparak birleştiren en başarılı tasarımcılardan biri Thom Browne'dır. Koleksiyonlarındaki konseptlere en az tasarımları kadar önem veren Thom Browne,

tasarımlarını giymeyen insanlara bile konseptini aktarmayı daha anlamlı bulduğunu ifade etmektedir (Park, ve Kim, 2016, s.183). Browne'ın 2016 Sonbahar kadın koleksiyonu feminen ve meskülen giysi parçalarının kolajlanarak bütünlendiği ve konseptiyle dikkat çeken bir sunum olmuştur (Görsel 6).

Koleksiyonlarında erkeksi ve kadınsı çizgileri birleştirerek vurgulayan, duygusallık ve cinsellik kavramlarından koparak yapısöküm-yapıbozum etkilere dikkat çeken Thom Browne 2019 Sonbahar Erkek Koleksiyonuyla yine ilgi çekmiştir. Temel olarak vücut cinsiyetinin belirsiz kombinasyonundan kaynaklanan uyumsuzluğu vurguladığı bu koleksiyonda kadınları ve erkekleri temsil edebilecek bir görünüm imgesiyle ifade eden sembolizmi sunmuştur. Korse gibi bedeni saran ve geniş omuzlara sahip, kadın giyim sürecinin erkek giyimine aktarıldığı bu koleksiyonda Thom Browne elbise giyen erkek fikrini sevdiğini açıklamaktadır (https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2019-menswear/thom-browne 12.02.2021). 2019 Sonbahar Erkek koleksiyonunda Browne farklı desen, yapı, renk ve dokudan oluşan etek, elbise, ceket, hırka, manto vb giysi parçalarını kolajlayarak bir araya getirmiş ve tüm bu parçalar birleştirilerek trompe l'oeil elbiseye dönüşmesi fikrini ortaya koymuştur (Görsel 7). Ayrıca mevcut ürünlerin parçalarını birleştirerek geri kazanımın estetik değerlerle birleştirilmesine örnek olmuştur.



**Görsel 7.** *Thom Browne 2019 Sonbahar Erkek Koleksiyonu*

Misery and Nobility adını verdiği 2018 Sonbahar Kadın koleksiyonunda Erika Cavallini' de Kolaj Tasarımlara yer vermiştir. Bu koleksiyonuyla Cavallini yıllarca giyildikleri için parçalanmış, tamir edilmiş, eski kıyafetlerin hâlâ ruhlarının olduğunu ve haysiyetlerini koruduğunu ifade etmektedir. Çalışmalarında içi dışı yıpranmış

görünümlü, farklı kumaşlardan bir araya getirilmiş ve gelişi güzel bir şekilde kolajlanarak tasarlanmış giysiler Martin Margiela'nın da etkilerini yansıtmaktadır (Görsel 8).



**Görsel 8.** *Erika Cavallini , 2018 Sonbahar Kadın Koleksiyonu, Milan Moda Haftası*

Moda Tasarımcısı Ralph Lauren'in yeğeni Amerikalı tasarımcı Greg Lauren'in KITH markasıyla işbirliğinden doğan "Ivy League Draft" koleksiyonu farklı giysi paçalarının kolajından oluşmuştur (Görsel 9). Koleksiyonda Denim, Kanvas, Paraşüt kumaş, Yün örme gibi farklı türde kumaşlar kullanılmıştır. Farklı yapı, renk ve dokuda kumaşlardan oluşan parçalar bir araya getirilerek yepyeni bir giysi ortaya çıkarılmış, her bir parçaya kendine özgü kimlik kazandırılmıştır.



**Görsel 9.** *Greg Lauren, "Ivy League Draft" Koleksiyonu*

Tasarımcı Greg Lauren'in önemli ve ilgi çeken diğer tasarımları ise blazer ceket ve denim giysilerin birlikteliğiyle meydana gelmiştir (Görsel 10). İki farklı tarz, farklı

kumaş, farklı desen ve renklerdeki giysilerin birleştirilmesi, kolaj ile bir araya getirilen bu iki bambaşka çizgiye sahip giysi ürününün sürdürebilirlik içinde önemli bir detay olduğu göz ardı edilemez.



**Görsel 10.** *Greg Lauren, blazer ceket ve denim Koleksiyonu*

1999 yılında Chitose Abe tarafından kurulan Japon markası Sacai de 2018 Sonbahar Kadın Giyim koleksiyonunda pek çok tasarımcı gibi farklı giysi parçalarını kaynaştırıp kolajlayarak yepyeni giysiler ortaya çıkarmıştır (Görsel 11). Birçok giysinin farklı parçalarından tek bir kıyafet yaparak, dokuma ya da örme yazlık ya da kışlık, ceket ya da kazak fark etmeden birbirleriyle kombinlediği giysi modüllerini kolaj tekniği ile bir araya getirerek dolaplarda unutulan giysilerin geri kazanımına dikkat çekmiştir.



**Görsel 11.** *Chitose Abe, Sacai Markası, 2018 Sonbahar Kadın Koleksiyonu*

Sosyal, ekonomik, politik olayların yanı sıra klasik ya da çağdaş sanat akımları ve sanatsal teknikler moda dünyasının şekillenmesinde etkin olmuş, disiplinler arası bu etkileşim giysiyi zamanla bir sanat objesine dönüştürmüştür. Kavramsal yaklaşımlar, farklı malzeme arayışları, her türlü malzemenin kullanılabilirliği özgün tasarımlara zemin hazırlamıştır. İlk örneklerini resim sanatında veren plastik sanatlar tekniği olarak karşımıza çıkan kolajın giysi tasarımındaki kullanımı, ürüne bir artı değer katmanın yanında, sanat ve tasarım arasındaki bağın ve yaratıcılık çizgisinde birbirlerinden beslenmelerinin önemini göstermektedir (Ruşan ve Ayranpınar, 2020, s.229). Sanat-tasarım etkileşiminde giysiyi bir tuvalmiş gibi düşünüp tekstil yüzeylerine ve giysi tasarımlarında başarılı bir şekilde yansıtan derinlik etkisi ve görsel efektlerin ön planda olduğu yüzey tasarımları kolaj tekniği ile birleştirilmiştir. Bu sayede giysi tasarımlarında daha çarpıcı ve fotografik etkilere ulaşılmış, yaratıcılıkta sınır tanımayan tasarımcıların bakış açıları sayesinde ortaya çıkan giysiler aracılığıyla çeşitli görsel deneyimler yaşatılmıştır.

Moda sektörü içinde ürününün biricikliği, özel tasarım giyme fikri ve satılabilirliği en önemli faktörlerdendir. Bu çerçevede gelişen moda endüstrisinde önem verilen unsurlardan birisi de ‘Sürdürülebilirlik’ kavramıdır. Moda sektöründeki üretim ve tüketim alanındaki atıkların çokluğu göz önüne alındığında kullanımın azaltılması veya mevcut olanın geri kazanılarak yeniden kullanılması alternatif bir seçenektir. Moda sektöründe sürdürülebilirlik kavramının yerleşmesi, bir bütün olarak sektörü etkileyen tüm tüketicilerin, imalatçıların ve modacıların davranışlarını değiştirmesiyle gerçekleşecektir. Modası geçmiş, yıpranmış, dar ya da bol gelen ürünlerin geri kazanım yoluyla kolajlanarak tasarımda biricik ve estetik değeri yüksek ürünler elde edilmesi mümkündür.

**Sonuç**

Araştırmalar sırasında incelenen yazılı ve görsel kaynaklar göstermektedir ki moda ve sanatın belli noktalarda kesiştiği birçok örnek çalışma olduğu görülmektedir. Bir plastik sanatlar tekniği olan Kolaj da giysi tasarımındaki başarılı ve farklı bakış açısına sahip uygulamaları ile bu iki evrenin kesiştiği örneklerden birisidir. Tekstil sanatçıları ve tasarımcıları tarafından kumaşlara yansıtılan kolaj tekniği özgür bir düşünme ortamı yaratmaktadır. Bu sebeple tekstil yüzey çalışmalarında kullanılan farklı malzemelerin ve elle yapılan müdahalelerin kolaj tekniğini daha uygun yansıtabilme olanağı sunduğu gözetilmiştir. Aynı zamanda gelişen teknoloji ve yenilikçi

malzemelerle birlikte farklı tasarım anlayışlarıyla yeni ifade yolları bulmaktadır. Moda tasarımı alanındaki kolaj uygulamaları ile ortaya çıkan ilgi çekici silüetler sanatsal dokunuşlarla, modanın temel sanat alanları kadar yaratıcı görselleştirme olanaklarına sahip olduğunu göstermektedir. Bu tasarımlar görsel tasarımın öge ve teknikleri açısından değerlendirildiğinde resim sanatındaki örnekleri kadar yaratıcı olduğu görülmektedir.

Kolaj tekniğinin çağdaş giysi tasarımlarında uygulanması dinamik bir giysi ifadesi sergilemekte ve çağa uygun tasarımların yaratılmasında basmakalıp fikirleri geride bırakmaktadır. Ayrıca renklerin, kumaş çeşitliliğinin ve uygulama özelliklerinin yeniden yapılandırılmasıyla modern anlamda uyumlu ve bilindik çizgiden bağımsız biçimlendirmenin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Kolaj tekniğinin moda tasarımdaki uygulamaları örneğinde olduğu gibi çağdaş giysilerin ifadelerindeki sanat-tasarım birlikteliği doğrultusunda disiplinler arası çalışmaların tasarımlardaki sanatçılığı ve benzersiz etkisini görmek mümkündür.

Araştırmada, sanatın imgeleriyle desteklenen estetik tasarımların yanı sıra gelecek sezonlarda geri kazanım ile üretilmiş ürünlerin koleksiyonlarda yerini daha fazla alacağı kanaatine varılmıştır. Bu doğrultuda tüketicilerin de taleplerinin artacağı öngörülmektedir. Kullanımı azaltmak, tekrar kullanmak ve geri dönüştürmek bir çözüm önerisi olarak kabul edilebilir. Atık malzemelerin teknolojik ürünler ve teknikler ile kullanımı, üretim süreçlerinin sebep olduğu kirliliği belirli oranda azaltabileceği yanında geri kazanıma ilişkin yeni fikirlerin ortaya çıkmasına, topluma, bireye ve çevreye karşı belirli bir bilinç oluşturacağı umulmaktadır.

## KAYNAKÇA


AYRANPINAR, Kozbekçi Selda, (2017), 'Giyim Modasına Doku ve Boyut Kazandıran Aplike Tekniği', İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 7 (16), s.202-217

EISEMAN Leatrice & CUTLER E.P., (2014), 'Pantone on Fashion: A Century of Color in Designe', Chronicle Books, s.75

ERGÜN Cemil, (2014), 'Temel Sanat Eğitiminde ve Çağdaş Sanatta Kolaj-Fotomontaj', Sanat Tasarım Dergisi, Cilt 1, sayı 3, s. 5-19

KAPLANOĞLU Lütfü, (2010), 'Sanatsal Bir Değer Olarak "Kolaj"', Sanat Dergisi, 0(13), s.97-104

LI, Xue Mei & LEE, Sang-Hee & HAN, Sul-Ah (2012). "Study on Chinese Opera Masks Applied Fashion Design -Based on a Patchwork Technique", Journal of the Korean Society of Clothing and Textiles, Volume 36 Issue 2, 2234-0793(eISSN), 194-205

ÖZLÜ Pınar Göklüberk ve Sevinir Serap Dengin, (2017), 'Yaratıcı Uygulama Temelli Giysi Tasarımlarının Görsel Nitelikli Göstergeler Üzerinden Betimlenmesi', SDÜ Art-e Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi, Cilt 10, sayı 19

ÖZTÜTÜNCÜ Sabriye, (2017), 'Sanat ve Donanım Malzemesi Olarak Kolaj Tekniği', Ulak Bilge, Cilt 5 Sayı 10, s; 341-352

PARK Sooyeon&KIM Mi-Young (2016), The Expressive Characteristics of Sexuality in Thom Browne fashion Jacket, Journal of the Korea Fashion & Costume Design Association, Cilt 18,Sayı 3, s: 183-196

PATTULLO Mandy, (2016), 'Textile Collage: Using Collage Techniques in Textile Art', Pavilion Books

RUŞAN Tutku Ceren ve AYRANPINAR Kozbekçi Selda, (2019); "Moda-Giyim Tasarımında Trompe L'oeil", Akdeniz Sanat Dergisi, Cilt 14 Sayı 26, s; 2015-230

SEVİM, Sibel ve YEŞİLMEN Nesrin, 2016, Anadolu Üniversitesi Sanat &Tasarım Dergisi, Cilt 6 Sayı 1, s.. 180-190

TUNÇEL, Oğuz; (2019), 'Dijital Çağda Baskı Teknolojileri', Sanat ve Tasarım Dergisi, sayı 23, s.361-377

https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2019-menswear/thom-browne 12.02.2021

## GÖRSEL KAYNAKLAR


Görsel 1. https://www.e-skop.com/skopbulten/dadanin-100-yili-merz-mimarligi-erotik-katedral/3092) Erişim Tarihi: 15.01.2021

Görsel2.(https://www.museothyssen.org/en/collection/artists/delaunay-sonia/simultaneous-contrasts) Erişim tarihi: 29.01.2021

Görsel 3. PATTULLO Mandy, (2016), 'Textile Collage: Using Collage Techniques in Textile Art', Pavilion Books

Görsel 4. PATTULLO Mandy, (2016), 'Textile Collage: Using Collage Techniques in Textile Art', Pavilion Books

Görsel 5. (http://www.dagnija.com/textile-collage.html) Erişim Tarihi: 04.02.2021

Görsel6.https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2016-ready-to-wear/thom browne/slideshow/collection#20 Erişim Tarihi:14.02.2021

Görsel7.https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2019-menswear/thom-browne Erişim Tarihi 14.02.2021

Görsel8. https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2018-ready-to-wear/erika-cavallini Erişim Tarihi 14.02.2021

Görsel9.https://hypebeast.com/2018/11/kith-greg-lauren-ivy-league-draft-collection-lookbook Erişim Tarihi: 14.02.2021

Görsel10.https://www.greglauren.com/collections/mens-jackets Erişim Tarihi:14.02.2021

Görsel11.https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2018-ready-to-wear/sacai Erişim Tarihi: 14.02.2021